

Geliş Tarihi:

07.05.2022

Kabul Tarihi:

02.04.2024

Yayımlanma Tarihi:

28.06.2024

Kaynakça Gösterimi: Deveci, D. & Bolat, Y. (2024). Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23(49), 1457-1481. doi: 10.46928/iticusbe.1113537

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SOSYAL BECERİLER ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Araştırma

Duygu Deveci

Sorumlu Yazar (Correspondence)

Milli Eğitim Bakanlığı

duygu.deveci93@gmail.com

Yavuz Bolat

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

yavuzbolat6@gmail.com

Duygu DEVECİ, Eğitim Programları ve Öğretim alanında bilim uzmanıdır. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Öğretmenidir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı gönüllü eğitimcisidir.

Yavuz BOLAT, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD öğretim üyesidir. Eğitim Programları ve Öğretim alanında doçenttir. Eğitim programları ve öğretim ile öğretmen yetiştirme alanında çalışmaları bulunmaktadır.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SOSYAL BECERİLER ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Duygu Deveci
duygu.deveci93@gmail.com
Yavuz Bolat
yavuzbolat06@gmail.com

Özet

Amaç: Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2019-2022 yılları içerisinde okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılmış lisansüstü tezlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

Yöntem: Bu araştırma sistematik inceleme üzerine kurulu bir eğitim bilim çalışmasıdır.

Bulgular: Araştırmada elde edilen veriler göz önüne alındığında; bu konuda kadın araştırmacıların erkek araştırmacılara göre çok daha fazla çalışma yaptığı, bu alana dair belirlenen aralıklarda yapılan lisansüstü tezler içerisinde yüksek lisans tezlerinin 8 kat kadar fazla yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada incelenen konu alanında doçent ve profesör unvanlı danışmanların daha çok tez yazım sürecine katkı sağladığı görülmüştür. İncelenen yıllar içerisinde en çok tezin 2019 yılında yapıldığı, 2022 yılında ise yalnızca bir tez üretildiği tespit edilmiştir. Bu alanda yapılan lisansüstü tezlerde daha çok nicel araştırmaların tercih edildiği ve araştırmalarda en fazla tarama modelinin kullanıldığı belirlenmiştir. Tezlerin çeşitli ve birbiriyle ilişkili araştırma konularını içerdikleri ve tezlerde bu konulara ilişkin çocuk, öğretmen, ebeveyn, okul öncesi eğitim kurumları gibi veri kaynaklarından bilgi elde edildiği dikkat çekmiştir. İlaveten araştırmanın verileri toplanırken ölçeklerin, veriler analiz edilirken ise istatistiksel veri analiz yöntemlerinin tercih edildiği ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Özgünlük: Literatürde asıl bilgi üretim kaynağı olan lisansüstü tezlerin incelenme ve değerlendirilmesine ilişkin birçok araştırma olmasına rağmen, bu konuda okul öncesi dönemde sosyal beceri alanında yapılmış çalışmalarla hiç karşılaşılmamış olması bu araştırmanın önemini açıklamaktadır. Bu araştırma okul öncesi dönemde sosyal beceri alanının önemine dikkat çekmesi ve sosyal beceri alanının araştırmacıların elde ettiği sonuçlara bütüncül bir bakış açısı getirmesi bakımından özgün bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Sosyal Beceriler, Lisansüstü Tez İnceleme, Lisansüstü Tezler, Meta Değerlendirme

JEL Sınıflandırması:

EXAMINATION OF GRADUATE THESIS IN THE FIELD OF SOCIAL SKILLS IN PRE-SCHOOL PERIOD

Abstract

Purpose: The purpose of the research is to study and assess the postgraduate theses in the area of social skills during the preschool period in Turkey between the years 2019 and 2022.

Method: This study is based on a systematic review in the field of educational science.

Findings: Considering the data gathered in the research; It has been concluded that female researchers carry out much more work in this field than male researchers, and among the postgraduate theses made at the specified intervals in this field, the master's theses are done 8 times more. It has been decided that the advisors with the title of associate professor and professor contribute more to the thesis writing process in the subject area examined in the research, that the most thesis was made in 2019, and only one thesis was produced in 2022. It has been determined that more quantitative research is preferred in the postgraduate theses in this field and the scanning model is used the most in the research. It is notable that theses contain various and interrelated research topics and that information is obtained from data sources such as children, teachers, parents, and preschool education institutions on these subjects. In addition, it is among the other results that scales are preferred most when collecting data from data sources, and statistical data analysis methods are preferred when analyzing data more quantitative research is preferred in the postgraduate theses in this field and the scanning model is used the most in the researches. It is important that theses contain various and interrelated research topics and that information is acquired from data sources such as children, teachers, parents, and pre-school education institutions on these subjects. In addition, it is among the other results that scales are preferred most when collecting data from data sources and statistical data analysis methods are preferred when analyzing data.

Originality: Although there are many studies on the examination and evaluation of postgraduate theses, which are the main source of knowledge production in the literature, the fact that there have never been any studies in the field of social skills in preschool period explains the importance of this research. This research is unique in that it draws attention to the importance of social skills in preschool period and brings a holistic perspective to the results obtained by researchers in the field of social skills.

Keywords: Preschool Period, Social Skills, Postgraduate Thesis Analysis, Postgraduate Theses, Meta Evaluation

JEL Classification:

GİRİŞ

Sosyalleşme, insan yaşamının vazgeçilmez bir parçasıdır. Birey, dünyaya geldiği andan itibaren, kendisini sosyal bir çevrenin içerisinde bulmaktadır. İlk olarak aile üyeleri veya bakıcının katılımlarıyla oluşan kısıtlı sosyal çevre, ilerleyen zamanlarda akran ve arkadaşların katılımlarıyla birlikte genişleyen sosyal çevreye dönüşmektedir. Değişen sosyal çevreye uyum sağlanabilmesi, bu süreçte gerçekleşen çevreyle etkileşim ve iletişim, bireyin sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmesinde köprü görevi görmektedir. Buna binaen bireye, söz konusu süreçleri etkili olarak yönetebilme yetkinliği sağlayan sosyal becerilerin kazandırılması büyük önem taşımaktadır.

Modern yüzyılda teknoloji, meslek, sosyal yaşam ve diğer sosyolojik ortamlarda gerçekleşen değişimlere uyum sağlayabilen sosyal ve yaşam becerileri gelişmiş bireylere toplumsal açıdan daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Johnston ve diğerleri, 2011; Bolat, 2021). Bu durum eğitim-öğretim faaliyetlerinin sosyal beceriler üzerinde önemle durmasına neden olduğundan sosyal beceri kavramının doğru biçimde tanımlanması gerekmektedir. Bireyin; ilgi, istek ve düşünceleri doğrultusunda toplumdaki varlığını sürdürebilmesinde, bireye kazandırılması gereken beceriler arasında ön plana çıkan sosyal becerilerle ilgili literatüre bakıldığında, sosyal becerilerin farklı boyutlardan ele alınarak değişik yönlerinin vurgulandığı görülmektedir (Lum ve diğerleri, 2018; Carson ve diğerleri, 2019; Brown ve Fredrickson, 2021). Mattson ve Ollendick (1988) sosyal becerileri; uyum sağlama yöntemleri ile birlikte sözel veya sözel olmayan etkili iletişim yöntemlerini uygulayarak ortaya çıkabilecek olan çeşitli türden çatışmaları çözümlenebilir becerisi olarak tanımlamaktadır. Angelico ve diğerleri (2013, s. 19) “*bireyin arzu edilen sosyal davranışları gerçekleştirmesine ve başkalarıyla uygun şekilde ilgilenmesine yardımcı olan kişilerarası becerilerinin davranışsal envanteri*” olarak açıklamaktadırlar. Dowrick, sosyal becerileri toplumsal fayda sağlayabilme ve toplumda yer bulabilme olarak bireysel ve toplumsal fayda yönünde açıklamaktadır (Dowrick,1986). Sosyal becerilerin yeterli düzeyde gelişmemesi ya da bir bireyin sosyal becerilere yeterli düzeyde sahip olmaması bireyin düşük akademik performansına, kaygı, depresyon, yalnızlık, reddedilme ve asosyal bir çevreye neden olabilir (Hosokawa ve Katsura, 2017). Öte yandan Spince ise sosyal becerileri göz teması, jest ve mimikler gibi sözel olmayan iletişim öğelerini içeren mikro beceriler ve duyguları ifade etme, gruba katılabilme gibi makro beceriler olmak üzere iki düzeyde incelemektedir (Spince,1995). Tüm bu söylemlerden yola çıkarak sosyal becerileri; bireyin topluma kabulünü sağlayan, çevrenin, durumun veya ortamın özelliklerinden etkilenen, gözlemlenebilir, örnek alma, canlandırma gibi farklı öğrenme yollarıyla kazanılan, sözel ve sözsüz davranışlar bütünü olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır (Önalın, 2006; Gershon ve Pellitteri, 2018; Thomas, 2018; Galinsky, 2019).

Yaşamın ilk yıllarında sosyal beceriler, gereksinimlerden ötürü ortaya çıkan basit davranışlar olarak gözlenmekte iken, ilerleyen dönemlerde toplumsal değerler ve içinde bulunulan düzenin sahip olduğu kültür doğrultusunda biçimlenerek karmaşık yapılara dönüşmektedir (Bolat, 2021). Bahsedilen

yapılar etkili iletişim kurma, saldırgan durumlarla başa çıkabilme, plan yapma, sorun çözme ve duyguları kontrol edebilme gibi iç içe geçmiş, spesifik becerileri içermektedir (Aslamiah ve diğerleri, 2021; Polat Bozkurt ve Özbey, 2021). Bu beceriler kişinin duygu ve düşüncelerini doğru şekilde ifade edebilmesini ve karşı tarafın duygu ve düşüncelerini doğru şekilde anlamasını sağlamaktadır (Çetin, 2002; Khusnidakhon, 2021). Bu sayede kişi yeni gireceği bir ortama veya gruba kolaylıkla uyum sağlayabilecektir. Sosyal becerileri sosyal yeterliklerle ilişkili olduğundan sosyal yeterliğin gelişimine imkân sunmaktadır (Hutching, 2019). Çünkü bazı araştırmalar çocukların diğer insanlarla olumlu ve yeterli bir şekilde etkileşim kurma yeteneğinin, daha erken yaşlardan itibaren geniş anlamda ve zaman içinde olumlu uyum için kilit bir faktör olduğu göstermektedir (Domitrovich ve diğerleri, 2017). Bu durumun başka bir açıklayıcısı olarak genç yaştaki bireylerin sosyal becerilerinin erken çocukluk ve okul öncesi dönemle bağlantılı olması sosyal beceri öğretiminin okul öncesi dönem için ne denli önemli olduğunu göstermektedir (Masten ve diğerleri, 2010).

Bireyin sosyal becerilerini geliştirmek için, sosyal etkileşimlere, bireyden başlayarak etkili sosyal iletişim kanallarının geliştirilmesine ve bireylerin yeteneklerinin anlaşılmasına dikkat edilmelidir (Albatran, 2021). Bireyin tanınması ya da okul öncesi dönemde sosyal beceri setlerinin hazırlanması bu dönemde yapılacak sosyal beceri öğretimini temellendirilmesine yardımcı olabilir. Bu sayede sosyal becerilerin hem ilgili yaş grubuna hem de bireyin gelişimdeki kritik dönemlerdeki beceri görevlerinin doğru biçimde yerine getirilmesini olanak sağlamaktadır. Nitekim gelişim süreçlerinde belirli olgunlaşma seviyesine ulaşan her bireyin, sözü edilen becerileri gerçekleştirecek düzeyde olması beklenmektedir. Ancak, her zaman kazanılması istenilen beceriler bireyde görülmeyebilir. Bu durum bireyin sosyal beceri yetersizliği ya da eksikliğinden kaynaklanmaktadır (Reuchlin, 1970; Thomas, 2018). Bu durum sosyal beceri eğitim programlarına ihtiyaç duyulmasını sağlamıştır. Sosyal beceri eğitim programlarıyla sosyal beceri eğitimine daha fazla ihtiyaç duyan bireyler için beceri uyarlamaları, eylem yoğunlaşması ve müdahalelerin bireyselleştirilmesi gerekmektedir (Kern ve diğerleri, 2020). Ayrıca empati ve onaylanma, okul çağındaki çocuklar için özellikle önemli sosyal beceri yapılarıdır. Bu nedenle okul öncesi dönemde uygun sosyal beceri gelişiminin öngörücüleri sosyal beceri öğretiminde aktif olarak kullanılmalıdır (Mulvey ve Jenkins, 2020). Sosyal becerilere yeterli düzeyde sahip bireyler bir ortamda saldırgan ya da problemleri bir durumla karşılaştığında sahip olduğu becerileri kullanarak duygularını kontrol altına alabilecek ve bu durumlara ilişkin sorunları rahatlıkla çözebilecektir (Gresham ve Elliott, 1987). Sosyal becerilerin eksikliği kişilerarası iletişim engellerini de artırmaktadır (Cook ve diğerleri, 2017). Bu nedenle sosyal becerilerin eğitimi, okul öncesi eğitim ortamlarında üzerinde önemle durulması gereken bir öğrenme alanıdır. Özellikler sosyal görevleri içeren beceri öğretiminin bireyin akran grubuna kabul edilmesi, konuşmaya istekli olma, oyun oynamaya katılma ve yeni arkadaş grupları oluşturma gibi faydaları düşünüldüğünde bu öğrenme alanının önemini daha da artırmaktadır (Gresham ve Elliott, 2010).

Alanyazın incelendiğinde, bireylerde sıklıkla görülen sosyal beceri eksikliklerinin okul öncesi dönemden itibaren ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir (İman Dereli, 2014; Ekici Başar, 2017;

Dinçer ve diğerleri, 2019; Akduman ve diğerleri, 2020; Atmaca ve diğerleri, 2020). Çünkü okul öncesi dönem, çocukların kendi kabuklarını kırarak dış dünya ile iletişim kurmaya başladıkları ilk dönemdir. Çocuklar bu dönemde, farkında olmadan kendilerini sosyal bir çevrenin içinde bulmaktadırlar. Başlangıçta kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda davranışlar sergileyen çocuklar, ilerleyen yıllarda bu sosyal çevreye göre davranışlarını şekillendirmekte ve ilgi alanlarını belirlemektedirler (Bornstein ve diğerleri, 2010; Junge ve diğerleri, 2020; Tompkins,2022). Bu yüzden çocuğun, sağlıklı bir sosyal çevreye sahip olmaması veya sosyal çevresinde yer alan kişilerle sorunlar yaşaması, çocuğun yer aldığı sosyal çevrede varlığını devam ettirebilecek sosyal becerileri yeteri kadar kazanmamasına neden olmaktadır (Gardner ve diğerleri 1994; Rubin ve diğerleri, 2009). Çünkü beceri türleri sosyolojik ve sosyal ilişkiler barındıran kurumsal yapıları etkilediği ve bu ortamların yordayıcısı olduğundan beceri eğitim türleri içerisinde olan sosyal beceri öğretimin gerekliliği bir kez daha ön plana çıkmaktadır (Bolat ve Korkmaz, 2021).

Sosyal becerilerin kazanılmasının yanında sosyal becerilerin öğretimi de birtakım zorlukları barındırmaktadır. Araştırma sonuçları sosyal beceri öğretiminde öğretmenlerin zorluklar yaşadığına işaret etmektedir (Dobbins ve diğerleri, 2010). Bu durum sosyal beceri öğretiminin özel bir eğitim ve uzmanlık gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle okul öncesi ve özel eğitim alanında öğretim süreçleri ve öğretim ortamlarındaki sosyal beceri öğretimi daha fazla uzmanlık gerektirmektedir (Bolat, 2019). Bu noktadan hareketle sosyal beceri öğretiminde öğrencilere beceri uygulama fırsatlarını sağlamak, onlara model olmak ve uygulama fırsatları yoluyla olumlu ilişkiler geliştirmeyi ve sürdürmeyi, arkadaşlık gelişimine katkıda bulunmayı, okula uyum sağlamayı ve sosyal çevrelerin talepleriyle başa çıkmayı yaparak-yaşayarak öğretmek gerekecektir (McDaniel ve diğerleri, 2017). Öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçleri bakımından sosyal beceri öğretiminde vizyoner roller sergilemesi gerekmektedir. Ayrıca okuma becerisi gibi farklı beceri türleri sosyal becerilerin eğitiminde etkili olabilmektedir. Bunu sağlayabilmek için uygun teknolojik ya da medya araçları seçilebilir ve öğretimde kullanılabilir (Rahmawati ve Mustadi, 2021). Okul öncesi, özel eğitim ya da normal zekâ seviyesine sahip bireylerin sosyal beceri eğitimi için karma gerçeklik (MR), sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi yenilikçi teknolojilerin kullanımı bu bakımdan yenilikçi çözümler içerebilir (Mosher ve Carreon, 2021).

Okul öncesi dönemde aile ve akran kabulü eksikliği yaşayan çocuklarda yetersiz sosyal beceriler yaşandığı gözlenmekte dolayısıyla ilerleyen süreçlerde bu çocukların; başarısızlık, şiddet suça eğilim gibi olumsuz davranışlar sergileme eğiliminde olacakları belirtilmektedir (Smead, 2005; Uysal ve Balkan, 2015). Buna ilaveten, aile, okul, iş popülaritesi düşük olan bireylerin, daha fazla sosyal beceri yetersizliği yaşadığı yapılan araştırmalarla desteklenmektedir (Özerk ve diğerleri, 2005; Çubukçu ve Gültekin, 2006; Dowson ve Guare, 2018; Ünivar ve Karaoğlu,2017; Kılıç ve Güngör Aytar, 2017; Özbey ve Aktemur, 2019; Tuerk ve diğerleri, 2020).

Araştırmanın Amacı

Sosyal beceri kavramı günümüzde her ne kadar önem kazansa da sosyal beceri yetersizliğine sebep olan nedensel ve ilişkisel sorunlar bilinmemektedir. Bu nedenle bireyde oluşan yetersizliğinin ortaya çıkış öyküsünün temelini inilerek asıl problem noktalarının tespiti bireyin beceri gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda bu araştırma ile, sosyal becerilerin oluşmaya başladığı okul öncesi dönem ele alınarak sosyal becerileri yetersizliklerinin temelinde yatan nedenler ve diğer alanlarla ilişkilere dair yapılan lisansüstü araştırmaların incelenmesi ve literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Literatürde asıl bilgi üretim kaynağı olan lisansüstü tezlerin incelenme ve değerlendirilmesine ilişkin birçok araştırma olmasına rağmen, sosyal beceri alanında yapılan araştırmaların azlığı ve bu konuda okul öncesi dönemde yapılmış çalışmalarla hiç karşılaşılmamış olması bu araştırmanın önemini açıklamaktadır. Bu araştırma okul öncesi dönemde sosyal beceri alanının önemine dikkat çekmesi ve sosyal beceri alanının araştırmacıların elde ettiği sonuçlara bütüncül bir bakış açısı getirmesi bakımından özgün bulunmaktadır. Bu önem bağlamında bu araştırmada Türkiye’de 2019-2022 yılları içerisinde okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında oluşturulan lisansüstü tezlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Problemi

“Türkiye’de 2019-2022 yılları içerisinde okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında oluşturulan lisansüstü tezlerin bilimsel özellikleri nasıldır?” ifadesi araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Bu probleme ilişkin olarak araştırmanın içeriğinin oluşturulmasında kullanılacak alt problemler belirlenmiştir. Bunlar;

1. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi yıllarda ve türlerde oluşturulmuştur?
2. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi üniversitelerde oluşturulmuştur?
3. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi enstitülere bağlı olarak oluşturulmuştur?
4. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi anabilim dalı ve bilim dalına bağlı olarak oluşturulmuştur nasıldır?
5. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin yazarının cinsiyeti ve tezlerde yer alan danışmanların unvanları nasıldır?
6. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin yazım dili nasıldır?
7. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin araştırma konuları ve alt araştırma konuları nasıldır?
8. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi araştırma türü ve araştırma modeli kullanılarak oluşturulmuştur?

9. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerde oluşturulan evren ve tezlerde yer alan örneklem türü nasıldır?
10. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi veri kaynakları kullanılarak oluşturulmuştur?
11. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri kullanılarak oluşturulmuştur?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de, okul öncesinde sosyal beceriler alanında yapılan lisansüstü tezleri inceleme amacı taşıyan bu araştırma sistematik inceleme üzerine kurulu bir eğitim bilim çalışmasıdır. Sistematik araştırmalar konu alanında yer alan bazı özel alanların literatürde daha belirgin biçimde ön plana çıkarılmasında oldukça fazla tercih edilen araştırma türüdür (Vojir ve Rusek, 2019). Sistematik araştırmalarda kullanılan analiz süreci üzerinde çalışılması hedeflenen konunun durumunu belirleme, onu değerlendirme ve özetleme sürecini kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle bu tür sürece sahip araştırmalar genellikle belirli bir konu üzerine yapılan araştırmaların farklı yönleriyle incelenmesidir (Liberati vd., 2009).

Çalışma Materyali

YÖK veri tabanlarında yer alan 2019-2022 yılları içerisinde okul öncesinde sosyal beceriler alanında oluşturulan lisansüstü tezler, araştırmanın problemi ve alt problemlere ilişkin olarak incelenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın yazılı materyallerini Türkiye’de okul öncesinde sosyal beceriler alanında gerçekleştirilen 57 lisansüstü tezdten oluşturmaktadır. Bu aralıktaki akademik yıllar, alana ilişkin oluşturulan yüksek lisans ve doktora tezlerinin son dönemlerdeki yönelimini tespit edebilmek amacıyla tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerini çalışma evrenine dahil edilen lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin belirlenmesi amacıyla YÖK Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı’nda “sosyal beceri” anahtar kelimesiyle tarama yapılmış ve ulaşılan tezlerden bir veri havuzu elde edilmiştir. Daha sonra veri havuzu incelenmiş, okul öncesi dönem ile ilgisi olmayan tezler araştırmadan çıkarılarak, araştırma okul öncesi döneme indirgenmiş ve araştırma verileri elde edilmiştir. Araştırmaya dahil edilmesi uygun bulunan lisansüstü tezler Bolat ve Tekin (2017) tarafından geliştirilen “*Bilimsel Yayın Analiz Formu*” kullanılarak analiz edilmiştir.

Bilimsel Yayın Analiz Formu aracılığıyla toplanan veriler doküman analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Doküman analizleri bir belge ya da seçilmiş belgeler üzerinde yapılan sistematik incelemelerdir. Ayrıca başka veri toplama yöntemleriyle de birlikte kullanılabilir. Bu sayede bilgi toplanması amaçlanan olgu veya olgular hakkında elde edilen yazılı belgelerin analizini içerdiğinde ilgili bilimsel yayınlar içerik analizine tabi tutulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama

Bilimsel çalışmalarda üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisi geçerlik ve güvenirliğin sağlanmasıdır (Arslan, 2022). Bunu sağlayabilmek adına araştırmanın temel konusu ya da amacı belirlenmelidir. Bu araştırmadaki temel konu okul öncesi dönemde sosyal beceri alanında yapılan bir dizi bilimsel çalışmaların sistematik olarak incelenmesi olarak belirlendiğinden araştırmanın alt amaçları da bu bağlamda oluşturulmuştur. Araştırmanın alt amaçları bağlamında, toplanan verilerin geçerliliğini sağlamak ve kontrol altında tutmak amacıyla, araştırma kapsamında yer alan çalışmaların tanımlanması, konuya uygunluk durumu, çalışma evreninin detaylı açıklamaları, görselleştirmeler ve aşamalı bir yapıda sunulmuştur. Bu şekilde, araştırma sürecinin okuyucular tarafından daha kolay anlaşılması ve yorumlanması hedeflenmiştir. Bulguların sunumunda, sayısal veriler tablolar, şekiller, görseller ve grafiklerle desteklenerek okuyucuların süreci daha hızlı ve doğru anlamlandırması sağlanmıştır. Bununla birlikte ilgili literatürde üçlü geçerlik sağlama yöntemi olarak bilinen geçerlik sağlama yöntemi kullanılmıştır. Birinci geçerlik sağlama yöntemi olan tanılayıcı geçerliğin sağlanması için çalışmalardan elde edilen verilerin doğru biçimde tanımlanması sağlanmıştır. İkinci kısımda yer alan yorumlayıcı geçerliğin sağlanmasında önemli olan araştırmacıların inceledikleri dokümanlardan ortak bir yorum sağlanmasıdır. Bu nedenle araştırmayı yürüten araştırmacılar tarafından ortak ve doğru yorumlamamın yapılması için bir görüş birlikteliği sağlanmıştır. Son aşamada ise kuramsal geçerliğin sağlanması adına araştırmaya konu olan bilimsel çalışmaların özüne ve sonuçlarına sadık kalınarak araştırmanın güvenirliği sağlanmaya çalışılmıştır (Sandelowski ve Barroso, 2007). Tüm bunların yanında araştırmacıların bilimsel araştırma ve tutumlara özenle uyarak araştırmanın bilimsel güvenirliği oluşturulmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 1’de okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin oluşturuldukları yıllar ve tez türlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Tezlerin Türleri ve Yapılış Yılları

Yıllar	2019	2020	2021	2022	T
Yüksek Lisans	22	16	12	1	51
Doktora	2	2	2	0	6
Toplam	24	18	14	1	57

Tablo 1'e göre araştırmada 57 lisansüstü tez incelenmiştir. Araştırmada incelenen tezlerin içerisinden 51'inin yüksek lisans,17'sinin doktora tezi niteliğine sahip olduğu görülmüştür. Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında değerlendirme kapsamına dahi edilen yılların hepsinde yüksek lisans tezi yapıldığı görülürken 2022 yılında henüz doktora tezi yapılmadığı dikkat çekmiştir. İncelenen yıllar içerisinde lisansüstü tezlerin en fazla 24 tez olmak üzere 2019 yılında en az 1 tez olmak üzere 2022 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca belirlenen yıllarda yapılan yüksek lisans tezlerinin en fazla 22 tez olmak üzere 2019 yılında en az 1 tez olmak üzere 2022 yılında yapıldığı belirlenmiş ve bu bakımdan lisansüstü tezlerin yapıliş yıllarıyla yüksek lisans tezlerinin yapıliş yıllarının aynı eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca belirlenen yıllarda yapılan doktora tez sayılarının 2019-2021 yılları arası eşit olarak dağılım gösterdiği görülmüştür.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2'de okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin hangi üniversitelerde oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Tezlerin Yapıldığı Üniversite

Üniversite	f	Üniversite	f
Gazi Üniversitesi	9	Özyeğin Üniversitesi	1
Dumlupınar Üniversitesi	3	Aksaray Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	2	Gedik Üniversitesi	1
Karabük Üniversitesi	2	Dicle Üniversitesi	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	Marmara Üniversitesi	3
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	Üsküdar Üniversitesi	3
Bahçeşehir Üniversitesi	1	Uludağ Üniversitesi	1
İstanbul Geilişim Üniversitesi	2	Trakya Üniversitesi	3
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	1	İnönü Üniversitesi	3
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	ağ Üniversitesi	2
İstanbul Aydın Üniversitesi	3	Çukurova Üniversitesi	1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	Yaşar Üniversitesi	1
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	Boğaziçi Üniversitesi	1
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	1	Beykent Üniversitesi	1
İstanbul Geilişim Üniversitesi	1	Okan Üniversitesi	1
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	Maltepe Üniversitesi	1
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1		

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi dönem sosyal beceriler alanında 2019-2022 yılları arasında 33 farklı üniversitede lisansüstü tez yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelerin 14'ünün öze/vakıf üniversitesi ve 19'unun devlet üniversitesi olduğu görülmüştür. Belirlenen yıllar arasında okul öncesi dönem sosyal beceriler alanında yapılan tezlerde özel ve vakıf üniversitelerinde toplam 18 tez üretilmiş olup devlet üniversitelerinde ise bu alanla ilgili olarak 37 tez yapılmıştır. Tablo 2'ye bakıldığında lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelerin içerisinden Gazi Üniversitesinde en çok tez üretildiği, İstanbul Aydın Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dumlupınar

Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Trakya Üniversitesinde ise eşit sayıda tez üretimi gerçekleştirildiği dikkat çekmiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3'te okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin hangi enstitülere bağlı olarak oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Tezlerin Yapıldığı Enstitüler

Enstitü	f	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	25	43.8
Sosyal Bilimler Enstitüsü	20	35.0
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	4	7.01
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	8	14.0
Toplam	57	100

Tablo 3'e göre okul öncesi dönem sosyal beceriler alanında üretilen tezlerin 4 farklı enstitüde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 2' de yer alan üniversitelerin bünyesinde bulunan bu enstitüler içerisinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 25 (%43,8) tez ile en çok tez üretilen enstitü özelliği taşıdığı gözlenmiştir. Ayrıca tezlerin üretim sayılarına göre Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 20 (%35,0) tez sayısı ile ikinci Sağlık Bilimler Enstitüsü'nün 8 (%14,0) tez sayısı ile üçüncü sırada olduğu belirlenmiştir. Bunlara ek olarak Tablo 3'te tezlerin en az Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde üretildiğine dair bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4 ve Tablo 5'te okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin hangi anabilim dalı ve bilim dalına bağlı olarak oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Tezlerin Yapıldığı Anabilim Dalları

Anabilim Dalı	f	Anabilim dalı	f
Özel Eğitim	2	Okul Öncesi Eğitimi	2
Çocuk Gelişimi Eğitimi	7	Temel Eğitim	25
Eğitim Bilimleri	1	İlköğretim	2
Güzel Sanatlar Eğitimi	2	Temel Bilimler	1
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri	1	Psikoloji	11
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	1	Klinik Psikoloji	1

Tablo 4 incelendiğinde Tablo 2'de belirtilen üniversitelere bağlı 6 farklı anabilim dalında 2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında tez yapıldığı belirlenmiştir. Yapılan tezlerin yarısına yakınının Temel Eğitim Anabilim dalında üretildiği gözlenmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Eğitim Bilimleri, Klinik Psikoloji Anabilim Dallarında değerlendirme sürecine dahil edilen yıllar arasında yalnızca 1 tez yazıldığı dikkat çekmiştir.

Ayrıca yukarıdaki verilen anabilim dallarına sahip tezlerin yapıldığı bilim dalları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5.Tezlerin Yapıldığı Bilim Dalları

Bilim Dalı	f
Okul Öncesi Eğitimi	24
Klinik Psikoloji	5
Psikoloji	5
Zihin Engelliler Eğitimi	1
Özel Eğitim	1
Müzik Eğitimi	1
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2
Eğitim Programları ve Öğretim	1
Çocuk Gelişimi	1
Toplam	41

Tablo 5'te 9 farklı bilim dalında 2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal beceri alanı ile ilgili lisansüstü tez yapıldığına dair bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgularda yer alan bilgiler incelendiğinde okul öncesi dönemde sosyal beceriler ile ilgili Tablo 2 de yer verilen üniversiteler içerisinde yer alan bilim dalları arasından 24 tez sayısı ile okul öncesi eğitimi bilim dalı en çok tez üretilen bilim dalı olmuştur. Ayrıca yapılan lisansüstü tezlerin 16'sında tezlerin yapıldığı bilim kapsamında ile ilgili herhangi bir bilgi yer almadığı görülmüştür.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6'da okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin yazarının cinsiyeti ve tezlerde yer alan danışmanların unvanına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 6.Tez yazarının cinsiyeti ve tez danışmanının unvanı

Tez Yazarı	Erkek	Kadın	
	6	51	
Tez Danışmanı	Öğretim Üyesi	Doçent	Profesör
	23	16	18

Tablo 6' ya göre okul öncesi dönemde sosyal beceri alanında yapılan tezlerin büyük çoğunluğu 51 (%87,4) kadın araştırmacılar tarafından yazılmıştır. 2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal beceri alanına ilişkin yalnızca 6 erkek araştırmacının çalışmalarının yer aldığı görülmüştür. Değerlendirilen yıllar içerisinde belirlenen 57 tezin tez yazarlarına danışmanlık hizmeti veren öğretim üyelerinden 18 (%31,5)'inin profesör, 16 (%28)'sının ise doçent unvanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıda cinsiyetine dair bilgiler verilen tez yazarının yapmış olduğu lisansüstü tezlerin yazım dillerine ilişkin bilgiler tablo 7 de verilmiştir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7’de okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerin yazım dillerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

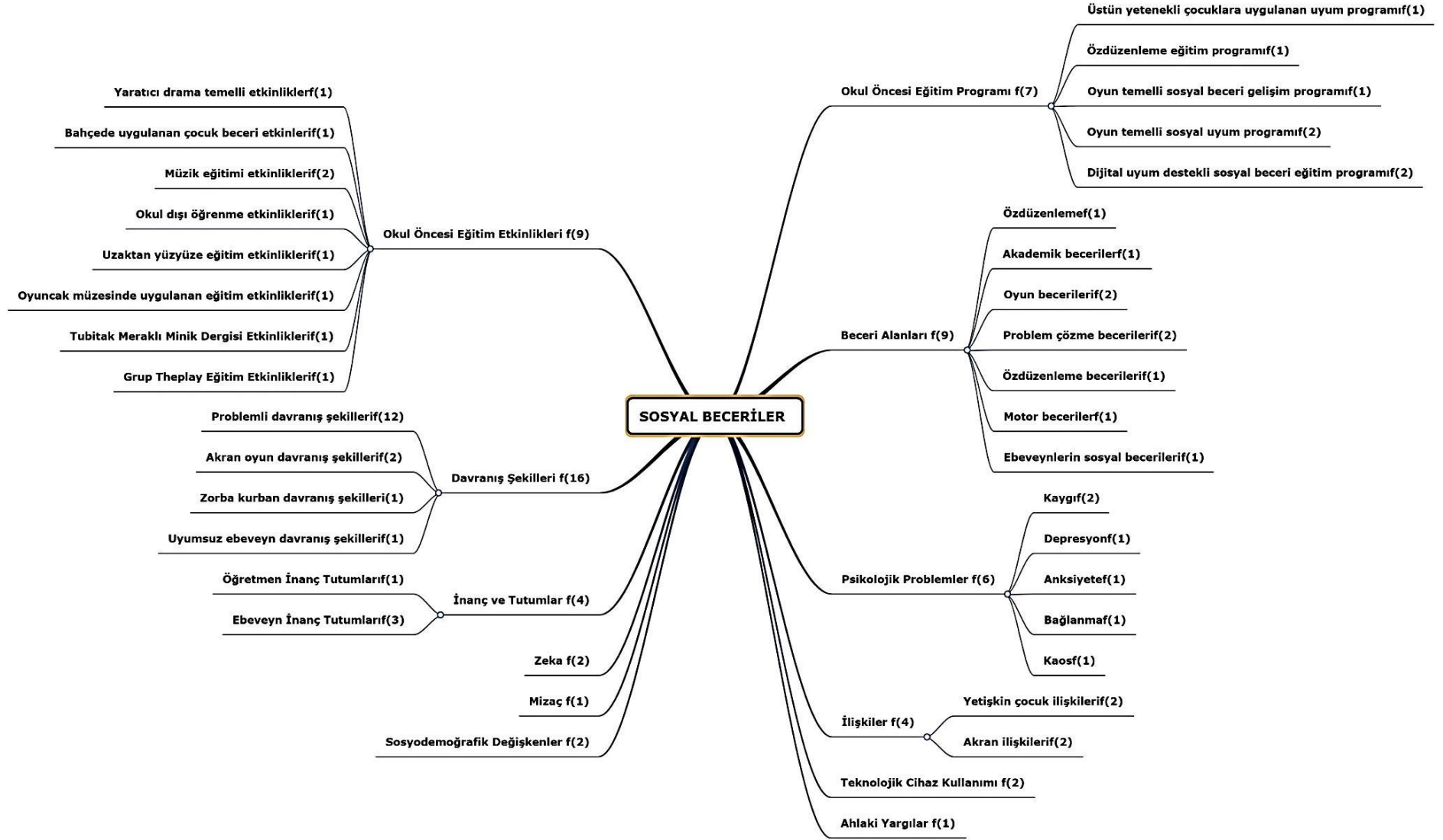
Tablo 7. Tezlerin Yazım Dili

Tezlerin Yazım Dili	f
İngilizce	4
Türkçe	53
Toplam	57

**İngilizce lisansüstü tez yapan üniversiteler: Özyeğin, Boğaziçi, ODTÜ, Yaşar Üniversiteleri*

Tablo 7’e göre okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan 57 tezden yalnızca 4’ünün Türkçeden farklı olarak yabancı bir dilde yapıldığı bu dilinde İngilizce olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Şekil 1. Tezlerin Araştırma Konuları ve Alt Araştırma Konuları

Şekil 1 incelendiğinde okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında oluşturulan tezlerde sosyal beceri ile ilişkilerin ya da sosyal becerileri etkileyen etmenlerin yer aldığı 12 farklı alanın araştırma konusunu oluşturduğu görülmüştür. Şekil 1'e göre okul öncesi dönemde sosyal becerilerle ilgili yapılan tezlerde en fazla davranış şekillerinin (f=16) sosyal becerilerle ilişkisi ve sosyal becerilere etkisine yönelik araştırma yapılmıştır. Daha sonrasında sosyal beceriler ile birlikte sırayla okul öncesi eğitim etkinlikleri (f=9), beceri alanları(f=9), oku öncesi eğitim programı (f=7), psikolojik problemler (f=6), inanç ve tutumlar (f=4) ve ilişkiler (f=4) alanları araştırılmıştır. Ayrıca araştırılan alanlar içerisinde sosyo-demografik değişkenler, teknolojik cihaz kullanımı ve zekâ alanlarının 2 kez, mizaç ve ahlaki yargılar alanlarının ise 1 kez araştırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Şekil 1 incelendiğinde 2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal beceri alanında yapılan tezlerde 7 farklı alt araştırma konusu oluşturulduğu tespit edilmiştir. Oluşturulan alt araştırma konuları arasından en fazla davranış şekilleri içerisinde yer alan problemlili davranış şekillerini içeren(f=12) konu alanının sosyal becerilerle ilişkisi ve sosyal becerilere etkisine yönelik araştırma yapıldığı görülmüştür. Ayrıca oluşturulan araştırma konuları arasından okul öncesi eğitim etkinliklerinin en çok ilişkilerin ise en az alt araştırma konusu içerdiği görülmüştür. Tüm bunlara ek olarak sosyodemografik değişkenler, mizaç, ahlaki yargılar, teknolojik cihaz kullanımı ve zekâ araştırma konuları ile ilgili alt araştırma konusu olmadığı dikkat çekmiştir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 9'da okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi araştırma türü ve araştırma modeli kullanılarak oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 9. Tezlerin Araştırma Türü ve Modeli

Araştırma Türü	f	Araştırma Modeli	f
Nicel Araştırma	47	Deneyisel Model	14
Nitel Araştırma	2	Karma Desen Modeli	7
Karma Araştırmalar	8	Tarama Modeli	31
		Belirtilmemiş	4
		Betimsel Model	1
Toplam	57		57

Tablo 9'a bakıldığında yapılan tezlerin nicel, nitel ve karma olmak üzere 3 farklı araştırma türünde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal becerilere ilişkin yapılan tezlerin çoğu (f=42, %82,4) nicel araştırma türü kullanılarak oluşturulmuştur. Ayrıca okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan tezlerde 4 farklı araştırma modelinin kullanıldığı görülmüştür. Değerlendirilen 57 tez içerisinde en çok 31 tezde betimsel veya ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı belirlenmiştir. Daha sonrasında araştırmacılar ikinci olarak 14 tez sayısı ile grupta deneyisel model, yarı deneyisel model türlerini de kapsayan deneyisel modelleri kullanmışlardır. İncelenen tezler arasından 2 tezde araştırma modeli belirtilmemiştir.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 10’da ve Tablo 11’de okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezlerde oluşturulan evren ve tezlerde yer alan örneklem türüne ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 10. Tezlerin Araştırma Evreni

Araştırma Evreni	f	%
İlkokul Bünyesindeki Anasınıfları	6	10.5
Anaokulları	11	19.2
Okul Öncesi Eğitim Kurumları	12	21.0
Çocuk Evleri	1	1.7
Okul Öncesi Dönem Çocukları	26	45.6
Okul Öncesi Dönem Kaynaştırma Öğrencileri	1	1.7
Okul Öncesi Öğretmenleri	11	19.2
Anneler	2	3.5
Ebeveynler	9	15.7
İdareciler	1	1.7
Otizimli veya gelişimsel bozukluğu olan çocuklar	1	1.7
Toplam	81	100

Tablo 10’a göre 2019-2022 yılları arasında okul öncesi dönemde sosyal becerilere ilişkin yapılan tezlerde 11 farklı alanda araştırma evreni oluşturulmuştur. Oluşturulan evrenlerde okul öncesi dönem çocuklarının yer aldığı evrenin en geniş evreni (f=26, %45,6) kapsadığı görülmüştür. Ayrıca idareciler, otizimli veya gelişimsel bozukluğu olan çocuklar, çocuk evleri ve okul öncesi dönem kaynaştırma öğrencilerinin en dar evreni (f=1, %1,7) oluşturdukları belirlenmiştir. Tablo 10’da belirtilen evrene sahip tezlerde kullanılan örneklem türlerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11. Tezlerde Kullanılan Örneklem Türleri

Örneklem Türü	f	%
Amaçlı Örneklem Seçme Türleri	24	42.1
Rastgele Tesadüfi Örnekleme	21	36.8
Tabakalı Örnekleme	1	1,7
Kümeleme ile Örneklem Seçme	1	1.7
Belirtilmemiş	10	17.5
Toplam	57	100

Tablo 11’e bakıldığında okul öncesi dönemde sosyal becerileri alanında yapılan tezlerde tercih edilen 5 farklı örneklem türü arasında en çok rastgele tesadüfi örneklem ve amaçlı örneklem türlerinin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca değerlendirilme kapsamına alınan tezlerde kümeleme ile örneklem seçme ve tabakalı örneklem türlerinden eşit oranda (f=1, %1,7) faydalanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen tezlerin %17,5’inde örneklem türü belirtilmediği dikkat çekmiştir.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 12’de okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi veri kaynaklarının kullanılarak oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 12. Tezlerde Kullanılan Veri Kaynakları

Veri Kaynakları	f
Öğrenciler	10
Çocuklar	30
Öğretmenler	17
Okul İdaresi	1
Veli	2
Ebeveyn	11
Anne	14
Bakıcı	1
Toplam	86

Tablo 12 incelendiğinde okul öncesi dönemde sosyal becerilerle ilgili yapılan tezlerde çocuklar bu araştırmaların daha çok veri kaynağını oluşturmuştur. Ayrıca tezler incelendiğinde öğretmenlerin (f=17) ve annelerin (f=14) de veri kaynağı olarak sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. İlâveten değerlendirmeye alınan tezlerde bakıcı (f=1) ve okul idaresinin (f=1) veri kaynağı olarak çok tercih edilmediği belirlenmiştir. Yukarıda verilen veri kaynaklarını içeren tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler Tablo 13’te verilmiştir.

On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 13 ve Tablo 14’te okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanındaki tezler hangi veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri kullanılarak oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 13. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Araçları	f
Bilgi Formları	43
Değerlendirme Formları	4
Ölçekler	53
Envanter	4
Anketler	2
Görüşme Formları	5
Gözlem	4
Toplam	115

Tablo 13’e göre araştırmacılar okul öncesi dönemde sosyal becerilerle ilgili yapılan tezlere veri toplama amacıyla 7 farklı veri toplama aracından yararlanmışlardır. Araştırmacılar tezleri oluştururken veri toplama amacıyla en çok ölçek (f=53) kullandıkları görülmüştür. Bulgulara bakıldığında ölçeklerle birlikte büyük oranda bilgi formlarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca incelenen tezlerde veri toplama aracı olarak en az anketlerden faydalandığı belirlenmiştir. Araştırmacılar Tablo 13’de verilen veri toplama araçlarından elde edilen verilerden yola çıkarak veri analiz yöntemlerini belirlemişlerdir. Tablo 14 okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan tezlerde kullanılan veri analiz yöntemlerine ilişkin bilgileri içermektedir.

Tablo. 14 Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Yöntemleri

Veri Analiz Yöntemleri	f
İstatiksel Yöntemler	54
İçerik Analizi	3
Betimsel Analiz	4
Toplam	61

Tablo 14 incelendiğinde araştırmacılar okul öncesi dönemde sosyal becerilerle ilgili yapılan tezlerin tamamına yakınında kullanılan verileri analiz ederken Kruskal Wallis testi, Cronbach Alpha Güvenilirlik testi, One ANOVA testi, Mann Whitney U testi, yüzde, frekans, testi gibi istatistiksel yöntemleri (f=54) kullanmışlardır. Ayrıca incelenen tezlerde içerik analizi (f=3) ve betimsel analiz (f=4) yöntemlerinden faydalanarak veri analizi yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan tezleri incelenip değerlendirildiği bu araştırma kapsamında 2019-2022 yılları arasında oluşturulan toplam 57 lisansüstü tez incelenmiştir. İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olarak üretildiği görülmüştür. 2019-2021 yılları arasında üretilen doktora tezlerinin her yıla eşit olarak dağıldığı ancak bu araştırmanın yapıldığı tarihe göre 2022 yılında bu alanda henüz bir doktora tezinin yayınlanmadığı dikkat çekmiştir. Dikkat çeken başka bir nokta ise 2019-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerde yüksek lisans tezleri ile doktora tezleri arasındaki büyük sayı farklılığıdır. Oysa ki doktora tezi çalışma konularının yüksek lisans tez konularıyla aynı ya da benzer konularda üretilmesi alanda uzmanlaşma sağlayacağından yüksek lisans sürecinde okul öncesi dönemde sosyal beceri konusunu çalışan bir kişiden daha sonrasında doktora tez sürecinde de bu konuyu çalışması dolayısıyla aynı alanda yüksek lisans ve doktora tezleri arasında bu kadar üretim farkının olmaması beklenmektedir (Bahçeci ve Uşengül, 2018). Araştırmada incelenen yüksek lisans ve doktora tezleri arasında ortaya çıkan büyük sayı farklılığının yüksek lisansa göre doktora başlama şartlarının ağır olması ve doktoranın uzun ve zorlayıcı bir süreç olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu bağlam doktoranın yüksek lisans sürecinden farklı olarak daha çok akademik gelişim süreci olarak görülmesine neden olabilir. Ayrıca Çarkıt (2019) tarafından yapılan araştırmada elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında 2019-2022 yılların arasında 19'u devlet 14'ü vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 33 farklı üniversitede lisansüstü tez yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelere bakıldığında incelenen alana dair en fazla lisansüstü tezin Gazi Üniversitesinde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Gazi Üniversitesi bu alana en çok katkı sağlayan üniversite olmuştur. Özçakmak ve Doğan (2014), Hüdavendigâr ve Güleç (2020)'te yaptıkları çalışmalarda, beceriler alanında en fazla Gazi Üniversitesinde lisansüstü tez yapıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumda söz konusu alanda gerçekleştirilen Gazi Üniversitesi lisansüstü tez programının incelenmesi alana katkı sağlayabilir.

İlaveten İstanbul Aydın Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi eşit tez üretim sayıları ile ikinci sırada yer alan ve alana katkı sağlayan üniversiteler arasında yer almıştır. Bahsedilen üniversitelerde okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan lisansüstü tezlerinin tamamına yakını Türkçe dili ile yazılmıştır. Yalnızca Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi, Yaşar ve Boğaziçi üniversitesinde yapılan lisansüstü tezler İngilizce dili ile yazılmıştır. Ayrıca İngilizce yazılan lisansüstü tezlerin tamamı yüksek lisans tezlerden oluşmuştur. Bu konuda yabancı dilde doktora tezinin yapılmaması, konunun güncelliği ve yapılan çalışmaların yetersizliği olarak yorumlanabilir.

Okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanı ile ilgili 2019-2022 yılları arasında Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ile birlikte 4 farklı enstitüde yüksek lisans ve doktora tezi oluşturulduğu belirlenmiştir. Üretilen tezlerin en fazla Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Enstitüsü ise yapılan lisansüstü tez sayısı diğer enstitülere göre daha az kalmıştır.

Araştırmaya dahil edilen 2019-2022 yılları arasında 6 farklı anabilim dalı ve 9 farklı bilim dalında okul öncesi dönemde sosyal becerilere ilişkin lisansüstü tez üretilmiştir. Yapılan tezlerin bağlı olduğu bilim ve anabilim dalları incelendiğinde tezlerin en çok Temel Eğitim Anabilim Dalı ve Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalında yapıldığı görülmektedir. Genel olarak bilim ve anabilim dallarında az ve eşit sayıda dağılım olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin yazarlarının tamamına yakınının kadın yazarlar tarafından yazıldığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlere danışmanlık yapan akademisyen hepsinin öğretim görevlisi unvanına sahip olduğu ve çoğunluğunun profesör ve doçent unvanına sahip olan akademisyenlerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Danışmanlık yapan akademisyenlerin unvanlarının çeşitlilik göstermesinin nedeni her üniversitede farklı unvana sahip akademisyenlerin çalışmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca profesör ve doçent unvanına sahip akademisyenlerin okul öncesi eğitimde sosyal beceriler alanına ilişkin lisansüstü tezlerde danışman olması bu alanda bilgi sahibi olduğu ve bu alana ilgi duyduklarını göstermiştir (Gürkan,2018).

Okul öncesi dönemde sosyal beceri ilişkin lisansüstü tez yapan araştırmacıların davranış şekilleri, teknolojik cihaz kullanımı, beceri alanları,, ahlaki yargılar, zeka, mizaç, ilişkiler ,inanç ve tutumlar, psikolojik etmenler, sosyodemografik değişkenler, okul öncesi eğitim programları ve etkinlikleri temel konu alanları ile bu konularla ilişkili çok farklı alt konularla çalıştıkları tespit edilmiştir Bu tespit sosyal beceri alanıyla ilişkili ya da sosyal becerilerle birlikte araştırılacak birçok farklı konunun varlığını kanıtlar niteliktedir (Zembat ve diğerleri, 2018). Alt araştırma konuları seçerken psikoloji, eğitim, sağlık gibi çeşitli alanlardan yararlanıldığı ve özgün araştırma konularının incelendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada değerlendirilen lisansüstü tezler oluşturulurken kullanılan yöntemlere bakıldığında tezlerin nicel, nitel ve karma yöntemlerle oluşturulmuştur. Her ne kadar yapılan tezlerde tüm

yöntemlerden yararlanılsa da yapılan tezlerin büyük bir çoğunluğunda nicel araştırma yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerin incelemesinin yapıldığı diğer araştırmalarda da araştırmacıların çoğunlukla nicel araştırma yönteminden yararlandıklarını gösterir nitelikte bulgular bulunmaktadır (Bohçacı ve Türkoğlu, 2018; Atbaşı ve diğerleri, 2021; Uzunhasanoğlu ve Özkan, 2022). Ayrıca araştırmacıların tezleri oluştururken sırasıyla tarama model ve deneysel modelden daha çok yararlandıkları ve tezlerinde amaçlı örneklem türleri ile rastgele tesadüfi örneklem türlerini çoğunlukla tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Üretilen tezlerde veri kaynağı olarak çocuklar önemli bir yer tutmaktadır. İlâveten öğretmenler ve annelerden verilerin oluşturulmasında sıklıkla yararlanılmıştır. Ebeveynler, idareciler, bakıcılar, okul öncesi eğitim kurumları da veri kaynağını oluşturulmasında başvurulan diğer kişiler olmuştur.

Araştırma sonucuna göre okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan tezlerde veri toplama aracı olarak en çok ölçekler kullanılmıştır. Ölçeklerin dışında tezlerde bilgi formları, envanter, görüşme formları, gözlem formları gibi çeşitli veri toplama aracı olarak da kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada yapılan tezlerde birçok veri toplama araçlarının bir arada kullanıldığı sonucu elde edilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmada incelemeye alınan yıllarda yapılan lisansüstü tezleri ile doktora tezleri sayıları arasındaki büyük farka dayanarak;

- Doktora yapacak olan araştırmacıların sayılarının azlığından yola çıkılarak okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanına yönelik daha çok bilgi donanımına sahip olması ve bu alana karşıda daha çok ilgi duyması sağlanabilir. Bunun için doktora başlama kriterleri değiştirilebilir, öğrencinin sosyal beceri alanında yaptığı çalışmalar doktora başlamada kriter olarak belirlenebilir. Ayrıca doktora öğrencileri çeşitli seminer, proje gibi çalışmalara dahil edilerek motivasyonlarının artması desteklenebilir.
- İlgili yıllarda okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yalnızca 33 üniversitede çalışma yapıldığı düşünüldüğünde, tüm üniversitelerde sosyal beceri alanına ilişkin çalışmaların yapılması amacıyla projeler ve gerekli destekler yoluyla üniversitelerin bu alana yönelim ve ilgileri sağlanabilir.

Okul öncesi dönemde sosyal beceri alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde yapılan araştırmaların çok az bir kısmının İngilizce olarak yapılmasından hareketle;

- Lisansüstü eğitimde İngilizce ve Türkçe olarak birlikte eğitim verilmelidir. Yapılan lisansüstü çalışmalar İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanmalıdır. Bu durum dünyada gerçekleşen çalışmaları takip etmek ve kendi çalışmalarımızı diğer ülkede yaşayan insanlarla paylaşmak adına oldukça önem arz etmektedir.

Araştırma doğrultusunda yapılan tezlerin tamamına yakınında nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı göz önüne alındığında;

- Araştırma kapsamına dahil edilen aylar ve yıllardan sonra yapılan okul öncesi dönemde sosyal beceriler alanında yapılan lisansüstü tezlerde karma ve nitel yöntemlerin kullanılması araştırmadan derinlemesine bilgi alınması açısından daha çok katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akduman Gültekin, G., Günindi, Y. ve Türkoğlu, D. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeyleriyle davranış problemi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37),673-684.
- Albatran, M. A. R. (2021). Social skills and cyberbullying behavior among students in Hail from the perspective of social work. *Cypriot Journal of Educational Science*, 16(1), 96-113. <https://doi.org/10.18844/cjes.v16i1.5512>
- Angélico, A., Alexandre, C. ve Loureiro, S. (2013). Social anxiety disorder and social skills: A critical review of the literature international. *Journal of Behavioral Consultation and Therapy*, 7(4). 17- 27.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51(Özel sayı 1), Ö395-Ö407
- Aslamiah, A., Abbas, E. W. ve Mutuani, M. (2021). 21st-century skills and social studies education. *The Innovation of Social Studies Journal*, 2(2), 82-92. <https://doi.org/10.20527/>
- Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G.ve Sarıbaş Şerbetçi, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 157-173. <https://doi.org/10.47714/uebt.768067>
- Bahçeci, F. ve Uşengül, L. (2018). Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin tez konusu belirleme kriterlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5(2), 85-96.
- Bolat, Y. ve Tekin, M. (2017). Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler: Yöntem Bilimsel Bir Analiz. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 609-629.
- Bolat, Y. (2019). A phenomenological investigation with prospective teachers of special education: If it was me! *International Journal of Educational Methodology*, 5(4), 607-622. <https://doi.org/10.12973/ijem.5.4.607>
- Bolat, Y. (2021). *Yaşam becerileri eğitimi: Kavram, beceri, gelişim ve uygulama*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bolat, Y. ve Korkmaz, C. (2021). Social values and life skills as predictors of organizational culture: A study on teachers. *Sage Open*, 11(2), 1-17. <https://doi.org/10.1177%2F21582440211023179>
- Bahçacı, Ö. ve Türkoğlu, B. (2019). Türkiye’de okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adayları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14(4), 1103-1139.
- Bornstein, M. H, Hahn, C. ve Haynes, OM (2010). Social competence, externalizing, and internalizing behavioral adjustment from early childhood through early adolescence: Developmental cascades. *Development and Psychopathology*, 22(4), 717 –735.
- Brown,C. L. ve Fredrickson, B. L.(2021). Characteristics and consequences of co-experienced positive affect: understanding the origins of social skills, social bonds, and caring, healthy communities. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 39, 58-63. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2021.02.002>
- Carson, V., Lee, E. Y., Hesketh, K., Hunter, S., Kuzik, N., Predy, M., Rhodes, R., Rinaldi, C. Spance, C. ve Hinkley, T. (2019). Physical activity and sedentary behavior across three time-points and associations with social skills in early childhood. *BMC Public Health*, 19(27), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-6381-x>
- Çarkıt, E. (2019). Kariyer psikolojik danışmanlığı ve mesleki rehberlik alanında Türkiye’de yayınlanan makalelerin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(Eğitim ve Psikoloji), 149-158. <https://doi.org/10.18506/anemon.520684>

- Çetin, F., Albayrak, Kaymak, D. Alpa Bilbay, A. (2002). Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Cook, A., Ogden, J. ve Winstone, N. (2017). Friendship motivations, challenges and the role of masking for girls with autism in contrasting school settings. *European Journal of Special Needs Education*, 32 (4), 1-15. <https://doi.org/10.1080/08856257.2017.1312797>
- Dawson, P. ve Guare, R. (2018). *Akıllı ama zorlanıyor* (Çev. Ünal, G. ve Tarımtay, F.). İstanbul: Diyojen Yayıncılık.
- Diğer, Ç., Baş, T., Teke, N., Aydın, E., İpek, S. ve Göktaş, İ. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının kişiler arası problem çözme ve sosyal becerileri ile akran ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 882-900. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.49440-478714>
- Dobbins, N., Higgins, K., Pierce, T., Tandy, R. D. ve Tincani, M. (2010). An Analysis of Social Skills Instruction Provided in Teacher Education and In-Service Training Programs for General and Special Educators. *Remedial and Special Education*, 31(5), 358–367. <https://doi.org/10.1177/0741932509338363>
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C. ve Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child Development*, 88(2), 408–416. <https://doi.org/10.1111/cdev.12739>
- Dowrick, P. W. (1986). *Social survival for children*. Brunner/Mazel.
- Ekici Yaşar, F. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 543-562. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.299033>
- Galinsky, E. (2019). *Gelişen zihin* (Çev. Tozduman Yaralı, K. ve Cesur, E.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Garner, P. W., Jones, D. C., ve Miner, J. L. (1994). Social competence among low-income preschoolers: Emotion socialization practices and social cognitive correlates. *Child Development*, 65(1), 622-637.
- Gresham, F. M., Elliott, S. N. (1987). The relationship between adaptive behavior and social skills. *Journal of Special Education*, 21, 167–182.
- Gresham, F. M., Elliott, S. N., ve Kettler, R. J. (2010). Base rates of social skills acquisition/performance deficits, strengths, and problem behaviors: an analysis of the social skills improvement system-rating scales. *Psychological Assessment*, 22(4), 809- 815. <https://doi.org/10.1037/a0020255>
- Gershon, P. ve Pellitteri, J. (2018). Promoting emotional intelligence in preschool education: A review of programs. *International Journal of Emotional Education*, 10(2), 26-41.
- Gezen Bölükbaş, M. ve Vatansever Ş. (2022). Sporcuların bağırsak mikrobiyomu üzerinde egzersizin etkisi: sistematik bir derleme. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 27(3), 357-69.
- Güleç, S. ve Hüdevendiğer, N. M. (2020). Examination of the postgraduate theses prepared under the title of literacy skills in the field of social studies education. *International Journal of Humanities and Research*, 4(3), 24-36.
- Gürkan, T. (2018). Akademisyen olmak. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 440-446.

- Hosokawa, R., ve Katsura, T. (2017). Marital relationship, parenting practices, and social skills development in preschool children. *Child. Adolesc Psychiatry Ment. Health*, 11(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s13034-016-0139-y>
- Hutching, S. (2019). *The social skills handbook: Practical activities for social communication*. Routledge.
- İman Dereli, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi: sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerisi. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 249-268.
- Johnston, J., Tobbell, C. ve Woolley, R. (2011). *Personal, social and emotional development*. New York, NY: Continuum International Publishing.
- Junge, C., Valkenburg, P. M., Dekovic, M. ve Branje, S. (2020). The building blocks of social competence: Contributions of the consortium of individual development. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 45, 100861. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2020.100861>
- Kern, L., Gaier, K., Kelly, S., Nielsen, C. M., Commisso, C. E. ve Wehby, J. H. (2020). An evaluation of adaptations made to Tier 2 social skill training programs. *Journal of Applied School Psychology*, 36, 155–172. <https://doi.org/10.1080/15377903.2020.1714858>
- Khusnidakhon, K. (2021). The importance of enhancing social skills of preschoolers. *European Scholar Journal*, 2(3), 74-78. <https://scholarzest.com/index.php/esj/article/view/325>
- Zembat, R., Koçyiğit, S., Akşin-Yavuz, E. ve Tunçeli, H. Ğ. (2018). Çocukların benlik algısı, mizaç ve sosyal becerileri arasındaki ilişkiler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 548-567.
- Korkmaz, T., Erkin, M. ve Atbaşı, Z. (2021). Akran zorbalığı kavramının lisansüstü tezlerde incelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International TSPED*, 3(1), 1-19.
- Lum, J. A. G., Powell, M. ve Snow, C.P. (2018). The influence of maltreatment history and out-of-home-care on children's language and social skills. *Child Abuse & Neglect*, 76, 65–74. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.10.008>
- Masten, A. S., Desjardines, C. D., McCormick, C. M., Kuo, S. I. ve Long, J. D. (2010). The significance of childhood competence and problems for adult success in work: A developmental cascade analysis. *Development and Psychopathology*, 22(3), 679–694. <https://doi.org/10.1017/S0954579410000362>
- Matson, J. L. ve Ollendick, T. H. (1988). *Enhancing children's social skills*. Whole Person: Pergamon Press.
- McDaniel, S. C., Bruhn, A. L. ve Troughton, L. (2017). A brief social skills intervention to reduce challenging classroom behavior. *Journal of Behavioral Education*, 26(1), 53–74. <https://doi.org/10.1007/s10864-016-9259-y>
- Mosher, M. A. ve Carreon, A. C. (2021). Teaching social skills to students with autism spectrum disorder through augmented, virtual and mixed reality. *Research in Learning Technology*, 29(2626), 1-22. <http://dx.doi.org/10.25304/rlt.v29.2626>
- Mulvey, N., Jenkins, L. (2020). Language skills as predictors of social skills and behaviors in preschool children. *Contemp School Psychol* 25, 503–514. <https://doi.org/10.1007/s40688-020-00281-1>
- Özerk, K., Özerk, G. ve Silvera Zaldivar, T. (2021). Developing social skills and social competence in children with autism. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 13(3), 341-363. <https://doi.org/10.26822/iejee.2021.195>
- Piaget, J. (2007). *Çocukta karar verme ve akıl yürütme* (Çev. Siyavuşgil, E. S.). Ankara: Palme Yayınları.

- Polat Bozkurt, E. ve Özbey, S. (2021). Okul öncesinde sosyal değerler eğitimi programının öz düzenleme, sosyal beceri ve problem davranışlar üzerindeki etkisi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 18(Güz), 287-316. <https://doi.org/10.16947/fsmia.1050295>
- Rahmawati,C., Suhardi, ve Mustadi, A.(2021).The importance of sociocultural-based reflective picture storybook media to increase reading interest and social skills of elementary school students. *Acta Educationis Generalis*, 11(1), 111-120. <https://doi.org/10.2478/atd-2021-0008>
- Reuchlin, M. (1970). *Okul döneminde çocuğu yöneltme: Düşünceler ve sorunlar* (Çev.Engeç,N. Ve Saraç,T.). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Rubin, K. H., Coplan, R. J., Bowker, J. C. (2009). Social withdrawal in childhood. *Annual Review of Psychology*, 60, 147-171. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.60.110707.163642>
- Sandelowski, M. ve Barroso, J. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer Publishing Company
- Smead Morganett (2005). *Yaşam Becerileri ergenler için grupla psikolojik danışma uygulamaları* (Çev. Güçray, S., Kaya, A., Saçkes, M.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Spence, S. H. (1995). *Social skills training. Enhancing social competence with children and adolescents*. The Nfer-Nelson Publishing Company Ltd.
- Vojir, K. ve Rusek, M. (2019). Science education textbook research trends: A systematic literature review. *International Journal of Science Education*, 41(11), 1496–1516. [Doi:10.1080/09500693.2019.1613584](https://doi.org/10.1080/09500693.2019.1613584)
- Thomas, B. (2018). *Çocuklar için duygularla iletişim becerileri: Çocukta duygusal düzenlemeye yardımcı aktiviteler oyunlar ve hikayeler* (Çev.Ağar,D.).(4.Baskı). İstanbul: Sola Yayınları.
- Tompkins, V.ve Villaruel, E (2022). Parent discipline and pre-schoolers' social skills. *Early Child Development and Care*, 192(3), 410-424. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1763978>
- Tuerk, C. Anderson, W. Bernier, A. ve Beauchamp, M. H. (2020). Social competence in early childhood: Anempirical validation of the social model. *Journal of Neuropsychology*, 15,477-499. <https://doi.org/10.1111/jnp.12230>
- Uysal, A. ve Balkan Kaya, İ. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik Kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(1),27-56.
- Uzunhasanoğlu, G.ve Özkan, B. (2022). Türkiye’de hemşirelikte yaratıcı drama kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: sistematik derleme. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 17(1),103-112. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ydrama/issue/69162/1095300>
- Ünivar, P.ve Karaoğlu, H. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43),251-254. <https://doi.org/10.21764/efd.12383>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.